І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 179. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го ВЕРЕСНЯ 1965 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 28, 1965 No. 179. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 27 вересня 1965

В АМЕРИЦІ

КОНҐРЕС ЦЬОГО ТИЖНЯ ВИРІШУЄ ДВА ВАЖЛИВІ ЗАКОНОПРОЄКТИ, стараючися про те, щоб закінчити працю. Палата Репрезентантів починає дебати над законопроєктом про самоуправу Дистрикту Колюмбія, а Сенат ще цього тижня має розглядати справу скасування 14 Б пункту про так зване „право на працю", яке ще існує в 19-ох стейтах на півдні ЗДА. Ухвалення цих проєктів було б великою перемогою уряду президента Джансона. але не можна наперед передбачати, чи уряд зможе тішитися перемогою, бо ухвалення самоуправи в Палаті не є дуже певне, а Сенат має вести обструкцію проти скасування закону про право на працю, бо південні сенатори є проти цього. Право на працю відноситься до цього, щоб робітники не мусіли обов'язково належати до професійних спілок, коли починають працю.

Д-Р ВІЛЛІЯМ Г. СТЮАРТ НАЙМЕНОВАНИЙ НА ГОЛОВНОГО ЛІКАРЯ ЗДА і очолюватиме Уряд Публічного Здоров'я цієї країни. Президент Джансон, повідомляючи про цю номінацію, назвав Стюарта ,який має 44 роки, „молодим, успішним і енергійним лікарем", який вже виявив свої здібності. Д-р Стюарт займає становище д-ра Лютера Л. Террі, який залишає становище головного лікаря ЗДА, щоб стати віце-президентом Пенсилвенійського університету.

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ ПРОДУКУЄ МАШИНУ ДО ХОДЖЕННЯ, яка має ноги три метри завдовжки, і яка зможе перевозити вояків через недоступні для людини місця. Ця машина може везти тягар 500 фунтів. Вона має бути готова впродовж 14-ох місяців. Природні рухи ніг цієї машини в колінах і клубах будуть заступлені механічною і гідравлічною силою. Порушувати цією машиною буде турбіновий мотор. Машина ходитиме зі швидкістю 6-ох миль на годину.

НЕВДАЛИЙ АТЕНТАТ БУВ НА КОЛИШНЬОГО ПРЕЗИДЕНТА САНТО ДОМІНҐО ХУАНА БОША, коли він тріюмфально 25-го вересня вернувся з дворічного вигнання в Порто Ріко. Невідомий злочинець віддав кілька пострілів до Боша, який їхав автом. Вернувшися до столиці, Бош виголосив промову на зборах Домініканської Революційної Партії, яка домагалася його повороту і яка вважає його за законного президента. Бош кандидуватиме на президента Санто Домінґо.

КУБИНСЬКІ ЕМІҐРАНТИ В ЗДА ЧЕКАЮТЬ НА УПАДОК КАСТРА БЕЗ ІНВАЗІЇ З-ЗА КОРДОНУ. Донедавна кубинські еміґранти плянували інвазію на Кубу, тепер вони є переконані в тому, що кубинська армія й кубинський нарід виступлять проти кубинського диктатора та його скинуть. Американські урядові кола не поділяють цієї думки кубинські втікачі, але на це кубинці кажуть, що американська розвідка завжди не мала добрих відомостей про Кубу, тому вона й тепер не знає, що там діється.

В ПОНЕДІЛОК 27-го ВЕРЕСНЯ ПОЧАВСЯ НОВИЙ, ОСТАННІЙ, СЕЗОН В БУДИНКУ МЕТРОПОЛІТАЛЬНОЇ ОПЕРИ в Ню Йорку, яка від найближчого року гратиме в новому приміщенні в Лінкольн Центрі. Метрополітен оперу відкрили 1883-го року виставою славної опери Ґуно „Фавст". Дирекція вирішила, щоб цей останній сезон в старому будинку відкрити тією самою оперою. Новий оперний будинок в Лінкольн Центрі відкриють 15 вересня 1966-го року виставою американської опери Семюела Барбера „Антоній і Клеопатра". Головну ролю гратиме американка Леонтина Прайс і дириґентом буде американець Томас Шіпперс.

У СВІТІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДІН РАСК ПРИБУВ ДО НЮ ЙОРКУ, до Об'єднаних Націй, щоб перевести розмови з різними закордонними міністрами. Головну увагу звертають на його заповіджену конференцію з совєтським міністром закордонних справ: Раск має перевірити, чи є між ЗДА і СССР такі якісь спільні точки погляду на деякі міжнародні справи, які вможливили б практично „співіснування". Крім цього Раск запросить на обід французького міністра закордонних справ Моріса де Мурвіля, буде мати розмову з президентом Генеральної Асамблеї Амінторе Фанфані та представниками Індії й Пакістану.

КОМУНО-КИТАЙСЬКИЙ УРЯД ЗАПРОСИВ у Ґонґ Конґу 150 місцевих і закордонних журналістів, за вийнятком американців, на пресову конференцію до Пейпінґу та на 10-денний об'їзд по Китаю. На тій пресовій конференції виступив генерал Лію Тсунґ-сн, який недавно зрадив націонал-китайський табір та вернувся з ЗДА до Пейпінґу. 61 журналісти — китайські, англійські, німецькі, французькі й японські прийняли те запрошення і виїхали до Пейпінґу.

АНДРЕЙ ГРОМИКО, СОВЄТСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ, ВИГОЛОСИВ в минулу п'ятницю в Генеральній Асамблеї ОН промову, вимагаючи від ЗДА, щоб вони „негайно і без ніяких передумов" відкликали свої війська з В'єтнаму та припинили бомбардування Північного В'єтнаму. Громико повторив давні оскарження ЗДА в „агресії". Амбасадор ЗДА Ґолдберґ склав опісля перед журналістами заяву, що Громико повторив тільки старі пропаґандивні фрази, не подавши знову ніякої конструктивної розв'язки в'єтнамської проблеми, та що він, Ґолдберґ, сумнівається, чи сам Громико вірить в те, що промовляв. Замаскованими словами Громико натаврував Пейпінґ, як „тих третіх", що хочуть використати „для своїх цілей" спір між Індією і Пакістаном.

У ГРЕЦІЇ ЗАКІНЧИЛАСЬ формально 72-денна криза уряду. Новодесиґнований королем прем'єр Стефанос Стефанопульос дістав в минулу суботу вотум довір'я в парляменті 152 голосами проти 148. Парлямент перервано до половини жовтня. Кол. прем'єр Ґеорґ Папандреу заповів „боротьбу всіма засобами" проти нового уряду. Його підтримують комуністи.

БРИТАНІЯ ПРИПИНИЛА ВАЖЛИВІСТЬ конституції в Адені, в своєму протектораті з автономним правлінням на арабському півострові, та передала всю владу своєму високому комісареві Ричардові Тирнболові для енергійнішої боротьби проти терору зьму збоку арабських націоналістів. Британський Коммонвелт послаблений війною між Індією і Пакістаном, двома членами Коммонвелту. Колишній високий комісар Індії в Лондоні, пані Віялакшмі Пандіт, домагається виступлення Індії з Коммонвелту, закидаючи Британії сприяння Пакістанові. Британський уряд виявив свою безсильність у ладнанні спорів між членами Коммонвелту.

Президент Джансон повідомив про новий договір між Панамою і ЗДА

Проголосивши рішення про новий договір між ЗДА і Панамою, президент Л. Б. Джансон стискає руку панамському амбасадорові Рікардо Аріясові. На право: частина Панамського Каналу, який перейде тепер під суверенність Панами.

Вашинґтон. — 24-го вересня президент Джансон повідомив про те, що між Панамською Республікою та ЗДА заключено новий договір, який касує договір із 1903-го року та дає Панамі повну суверенність над Зоною Панамського Каналу. Президент натякнув на те, що, можливо, і другий океанічний канал піде через панамську територію, бо та територія є найвужча. Переговори ведуться в цій справі ще й з Нікараґвою, Коста Ріка й Колюмбією. Про новий договір в справі Панамського Каналу одночасно повідомляв і панамський президент Марко Л. Роблес в Панамі. Президент Джансон не подав подробиць нового договору, які ще не є готові. Договір заснований на справедливості й чесноті та бере до уваги потреби робітництва з Зоні Каналу. Конґресмен Карл Алберт, провідник демократів в Палаті Репрезентантів, назвав цей договір твором доброї волі і приязні. Але голова Палатної Підкомісії в справі Панамського Каналу, конґресмен - демократ із Монтани Лінонер К. Сólлівен, гадає, що цей договір є „смішний непотрібний і трагічний, бо він служить користі теперішнього уряду в Панамі, та тим упривілейованим родинам, які мають прибутки з Каналу". Досі Каналом управляла Компанія Панамського Каналу, яка була при Департаменті Оборони, згідно з новим договором Канал буде мати свою власну управу.

ОРГАНІЗАЦІЙНА КОМІСІЯ ПАУК ДЛЯ СКЛИКАННЯ СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ ВІДБУЛА ПЛЕНАРНІ НАРАДИ

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 24-го вересня пополудні, тут у приміщеннях Українського Конґресового Комітету відбулися пленарні наради Організаційної Комісії Пан - Американської Української Конференції для скликання Світового Конґресу Вільних Українців. Як відомо, у цій справі та для цієї мети працюють дві комісії: Організаційна із членів УККомітету в Ню Йорку та Програмова із членів Комітету Українців Канади в Вінніпеґу. В нарадах взяли участь: Ігнат Білинський, Антін Драган, Володимир Душник, д-р Володимир Ґалан, Олена Лотоцька. Йосип Лисогір, д-р Володимир Михайлів, Василь Мудрий та д-р Матвій Стахів, який проводив нарадами. На порядку нарад була тільки одна справа: узгіднення двох проєктів „Звернення Шостої Сесії ПАУК в справі скликання Світового Конґресу Вільних Українців". Справа, яку реферував п. В. Мудрий, в тому, що Організаційна Комісія вже давно приготовила це звернення та вислала його текст усім передбаченим учасникам Конґресу й від усіх одержала апробату того звернення. Програмова Комісія в Вінніпеґу тепер переслала свій проєкт такого Звернення. Перевіривши обидва тексти, Організаційна Комісія ствердила, що між ними існують тільки деякі різниці у формі і стилю, але вони цілком покриваються своїм змістом і засадами. Тому, для приспішення справи остаточного скликання Світового Конґресу Вільних Українців, Організаційна Комісія погодилася прийняти проєкт Програмової Комісії з тим, що він перед його публікацією ще буде стилістично узгіднений обидвома Комісіями. Рівночасно Організаційна Комісія висловила надію, що Програмова Комісія в Вінніпеґу докладе тепер усіх зусиль, щоб приспішити скликання Світового Конґресу Вільних Українців. Під час дебат звернено увагу, що на тему акції в справі скликання Світового Конґресу в українській пресі появляються вістки і міркування, які не завжди згідні з дійсним станом справи.

УСК переміг 5:0 „Джуліяну" і веде в показнику Ліґи

Футболісти УСК-у Ню Йорк здобули минулої неділі, 26-го вересня високу перемогу 5:0 над італійською дружиною „Джуліяна" у мистецьких змаганнях „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу. Після цієї перемоги УСК веде в показнику „Великої Десятки" з рахунком 4:0 точок і відношенням воріт 8:1. Ворота у минулонедільній перемозі стрілили: Сметгирст 3 і В. Шмотолоха 2, другі з яких впали до воріт противника, коли м'яч з його стрілу відбився від оборонця „Джуліяни".

„Чорноморська Січ" також здобула перемогу у своїх перших мистецьких змаганнях Американської Футбольної Ліґи з „Польськими Соколами", які відбулися минулої неділі на грищі Айронбавнд в Нюарку. Січовики виграли цю зустріч вислідом 2:1 зі стрілів В. Чижовича на 40-ій хвилині та В. Німерчинського на 44-ій хвилині гри. Польські футболісти здобули одинокі ворота на 84-ій хвилині з карного, якого подиктував суддя досить похопно. Ціла дружина „Чорноморської Січі" заграла ці змагання добре, маючи перед собою сильного противника із шости новими змагунами.

Філядельфійський „Тризуб" потерпів несподівану поразку у своїх других змаганнях за мистецтво Американської Футбольної Ліґи. Футболісти „Тризуба" програли вислідом 1:2 зустріч з бостонською одинадцяткою „Тайгерс" (раніше „Метрос") на грищі у Філядельфії, втрачаючи цим дві перші точки.

Ватиканський Собор схвалив декрет проти атеїзму

Рим. — В минулий четвер 23 вересня ц. р. переведено тайне голосування над проєктом декрету у справі відношення Католицької Церкви до атеїзму. Проєкт прийнято у принципі 2111 голосами проти 44, але зараз на другий день у п'ятницю, коли розпочались дебати над декретом „Церква у новітньому часі" чотири промовці з-посеред 12-ох які забирали голос, домагалися уточнення декрету проти атеїзму. Єпископ Герман Фольк з Майнцу (Моґунції), єпископ Леон Ельхінґер з Штрасбурґа, кардинал Франхо Сепер з Загребу і єпископ Джузеппе Марафіні з Італії одностайно виступили проти обмежування декрету до самого тільки засудження атеїзму, як заперечування тієї надприродної сили, що створила світ і керує ним та долею людей. Вони твердили, що треба позитивно назвати причини, задля яких засуджується атеїзм і чому саме атеїзм є шкідливий та чому Католицька Церква обов'язана стояти на сторожі віри в Бога. Дебати, які розпочались над становищем Церкви в новітньому світі, стосуються деяких центральних проблем сучасного світу, як, наприклад важливість атомової енергії, право держав і народів до самооборони у випадку нападу на них, контроля народин з уваги на щораз гострішу загрозу перенаселення світу з усіма поганими наслідками такого стану і т. п.

Індія і Пакістан закидають одне одному порушування перемир'я

Ню Делі. — Після чотирьох днів неспокійного воєнного перемир'я вибухли між індійцями та пакістанцями знову спорадичні бої. Пакістанське радіо признало, що впродовж цілої ночі йшли бої з індійськими військами в околиці міста Фазілька на південь від Лягор та що 90-ох індійців вбито і 73-ох схоплено в полон. Індійці буцім-то вступили в той район з танками і гарматами. З індійського боку твердять, що — навпаки — це пакістанці силою коло 1.000 вояків ввійшли на індійську територію біля Фазілька. Індія погоджує, що коли ті війська не будуть відкликані, то їх „викинуть силою". Водночас індійський прем'єр Лял Багадур Шастрі звернувся з закликом до великих держав, щоб вони не накидали Індії політичної розв'язки у справі Кашміру, яка порушила р „право індійської суверенної держави", бо на це Індія ніколи не погодиться: коментатори пояснюють, що індійські керівні кола рахуються, що ЗДА і Британія сприяють пакістанській вимозі щодо переведення в Кашмірі плебісциту під міжнародною контролею. Індійці закидають також пакістанцям, що ті безперервно перепачковують до Кашміру своїх „саботажистів", а Пакістан твердить, що перемир'я не стосується „визвольної війни", яку в Кашмірі ведуть автохтонні „борці за волю". Зате ситуація знову поправилась на індійсько-китайському фронті. Індійські власті оприлюднили вістку, що китайські комуністи відкликали всі свої війська із прикордонної смуги між Тибетом, що стоїть під китайським правлінням, та Сіккімом, який є індійським протекторатом. Щоб заманіфестувати індійську добру волю у відношенню до Комуністичного Китаю — величезний похід, в якому було кругло 100.000 індійців, загнав на терен комуно-китайської амбасади у Ню Делі 800 помальованих у різні кольори овець: китайські комуністи твердили, що індійці вкрали недавно з прикордонної смуги 800 овець, що їх повинні звернути. На пакістансько - індійську прикордонну смугу прибувають вже новопризначені обсерватори з Об'єднаних Націй. На їх команданта генеральний секретар У Тант призначив канадійського генерала Б. Ф. Мекдоналда, який вже відлетів з Кіпру до Індії. Він матиме 70 осіб до свого розпорядження.

Публікації УККА були предметом розгляду його Публікаційної Комісії

Ню Йорк. — Публікаційна Комісія Українського Конґресового Комітету, в склад якої входять: Йосип Лисогір, Ігнат Білинський, д-р Ярослав Падох, д-р Матвій Стахів, Антін Драган, Володимир Душник, Степан Женецький, Ярослав Гайвас та Лев Футала, відбула тут минулої п'ятниці, 24-го вересня ввечері, свої наради, обмірковуючи стан англомовних публікацій УКК: „Українського Квартальника" й „Українського Бюлетеню" та можливості їх дальшого розвитку й потреби деяких реформ. Комісія зокрема розглядала рекомендацію Фінансової Комісії УКК щодо перевірки „виплатности" „Українського Бюлетеню" в цьому відношенні, чи кошти видавання цієї публікації справді приносять бажану користь українській справі. Усі учасники нарад були однозгідні в тому, що українські англомовні публікації є необхідні й корисні та що їх можна тільки розбудовувати і розвивати, погоджуючись рівночасно і з тим, що що немає обмежень для поліпшень та дальшого розвитку, зокрема коли мова про поширення цих публікацій. Були думки, чи не було б практичніше скомасувати обидві публікації УКК, „Український Квартальник" і „Український Бюлетень" в одну публікацію, відповідно поширену своєю тематикою. В результаті нарад Комісія доручила трьом своїм членам: ред. В. Душникові, д-рові М. Стахову та ред. А. Драганові приготовити на чергові наради детальний звіт про стан „Українського Бюлетеню" та потреби і можливості будь-яких змін в його редаґуванні чи публікації.

На Союзівці відбулися тенісові змагання у подвійній грі

В суботу і неділю, 25-го і 26-го вересня відбулися на Союзівці тенісові змагання у подвійних грах чоловіків та у мішаних парах. В конкуренції чоловіків взяло участь 10 пар, переможцями з яких вийшли Зенон Маркевич і Євген Колянківський. Вони перемогли у фіналі пару Іван Дурбак і Роман Ракочий з вислідом 8:6, 3:6 і 7:5. В конкуренції мішаних пар здобули перше місце Андрія Кейбіда і Іван Дурбак, які виграли у фіналі з парою Стефанія Гук і Юрій Ломаґа з рахунком 6:2 і 6:1. В змаганнях за першість мішаних пар грало 7 пар.

Цілий турнір, якого організатором був Карпатський Лещетарський Клюб з Ню Йорку, а провідником інж. Богдан Рак, пройшов з повним успіхом. Загальний рівень гри був досить вирівняний, доказом чого було вісім трисетових зустрічей на всіх п'ятнадцять. Першуни одержали нагороди Союзівки.

„УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ" НА СВІТОВІЙ ВИСТАВЦІ В НЮ ЙОРКУ ПЕРЕВИЩИВ УСІ ІНШІ НАЦІОНАЛЬНІ ДНІ

Ню Йорк. — „Український День", що відбувся тут на Світовій Виставці в неділю, 26-го вересня о год. 3-ій по полудні в павільйоні Зінґер Бовл своєю програмою та кількістю учасників перевищив усі інші подібні національні дні — ствердив Ґордон Ґреґем, директор програм національних груп на цій Виставці. Твердження було самозрозуміле, як порівнювати програми таких поодиноких Днів та як зважити, що українській програмі приглядалося приблизно 5,000 осіб, заповнивши вели к ий амфітеатральний павільйон. До цього могла причинитися й чудова погода. Між приявними було багато громадян не тільки з Ню Йорку та метрополії, але й з віддалених околиць, що приїхали на цей День винайменими автобусами. У мистецькій програмі Дня виступали Об'єднані українські танцювальні групи Ню Йорку під проводом пані Ніни Сулими, як також танцювальні групи Романа Петріни, Елейн Оприско, Теда Карп'яка та Олега Ґендзи. Вокальну частину програми виконав Хор „Прометей" з Філядельфії під дириґентурою маестра Івана Задорожного. Програму Дня відкрив згаданий вже директор програм національних груп Ґордон Ґреґем, а проводила програмою пні Галина Смідак. Від Українського Конґресового Комітету Америки, під протекторатом якого цей День відбувся, промовляли адв. Іван Флис по-англійськи та мґр. Іван Базарко по-українськи. Відповідні жетони і програми поширювали між приявними члени місцевих Осередку СУМА та Станиці Пласту. Над павільйоном ввесь час повівав синьожовтий український прапор, а світляні літери на павільйоні ввесь час „писали" повідомлення про цей Український День та його програму.

Вийшла книжка спогадів Олекси Грищенка про його зустрічі і розмови з французькими мистцями

Ню Йорк, Н.Й. — „Мої зустрічі і розмови з французькими мистцями" — під такою назвою появилася нова книжка нашого майстра пензля Олекси Грищенка, якого з огляду на його високий вік, називають українським мистецьким патріярхом. Ця, гарно оформлена книжка з коліровим портретом мистця на обкладинці, містить 25 розділів, присвячених поодиноким мистцям, мистецьким критикам, „маршанолі", славетним ґалеріям Парижу, починаючи від 22 років нашого сторіччя. Велика частина цих статтей була друкована в підвалах „Свободи" і вони нашому громадянству частинно відомі, але в книжці є й інші статті, як теж 27 репродукцій, які ілюструють ті статті. Між ілюстраціями рідкісні фота, отримані від родин мистців і французьких музеїв.

У своєму вступі до цієї книжки О. Грищенко пише м. і., що „книжку свою хотів би присвятити передусім молодим українським мистцям, які щойно виходять на такий примагливий, але такий тяжкий шлях мистецької творчости" і на закінчення додає, що „для мистця залишається найбільше задоволення в тому, що свій образ світу зумів він передати і накинути іншим людським істотам, які переживають наново те, що перед тим відчув і пережив сам мистець". — Книжка появилась заходами Фундації Олекси Грищенка в Ню Йорку.

ДОПОВІДЬ ПРО УКРАЇНСЬКІ СЕЛА В ЮҐОСЛАВІЇ

Мюнхен. — Заходом Наукового Т-ва ім Шевченка в Европі, відбуласи в Мюнхені доповідь д-ра Богдана Микитюка на тему: З етнографічної праці в терені". Доповідь була ілюстрована етнографічним матеріялом, награним на магнетофонну ленту по українських селах Юґославії. Доповідь викликала живе зацікавлення, тим більше, що з цих теренів нашого поселення етнографічних матеріялів дуже мало.

Товариський з'їзд кол. учнів Чортківської гімназії відбувся на Союзівці

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — В днях 25 і 26 вересня ц. р. на цій оселі УНСоюзу в Кетскильських горах за дуже гарної погоди проходив Товариський з'їзд колишніх учнів Чортківської гімназії Рідної Школи — усіх річників, почавши від її заснування в 1911 році. У з'їзді взяло участь коло 100 осіб — учнів й абсольвентів цієї гімназії, як також їх родини та гостей. Першою сесією з'їзду в суботу 25-го вересня проводив мґр Леонтій Крушельницький і до її почесної президії входили проф. Михайло Соневицький, проф. Марія Бодкар-Ржепецька, Впр. о. М. Дирда, ЧСВВ, Впр. о. декан А. Борса та п-і Маньовська. Відкрила цю сесію в імені Організаційного Комітету п-і Ольга Соневицька і надіслані привітаня відчитав мґр Л. Крушельницький. В дальшому доповідь про початки українських гімназій в Чорткові і Копичинцях виголосив проф. Мих. Соневицький і з спогадами про гімназійні часи виступили мистець Яків Гніздовський і д-р Степан Ворох. Під час другої сесії, що нею проводив д-р Ст. Ворох, обговорено справу видання історії Чортківської гімназії, на що присутні учасники з'їзду склали понад $500 і задеклярували дальші пожертви. Увечер в реставраційній залі союзівкової Гостинниці відбувся бенкет, що ним проводив ред. Роман Ільницький. Під час бенкету схвалено вислати привітання Кардиналові Йосифові Сліпому як також видатним землякам Чортківщини й суміжних земель інж. Йосифові Харикові, кол. міністрові М. Стар-Старчевському та ін. Після відкриття бенкету ред. Р. Ільницьким, проведення молитви Впр. о. дек. А. Борсою і прочитання реєстру учасників дир. Богд. Стефановичем, учасники з'їзду, що прибули із різних сторін ЗДА і Канади, і навіть з Окінави в Японії, ділилися своїми спогадами про Чортківську гімназію та Чортківщину. Після бенкету у великій залі Веселки відбувся концерт з участю відомих українських мистців із Чортківської округи — сопрано Стефи Федчук з Торонта, баритона Йосипа Гошуляка з Торонта, піяністки Лідії Сось-Бульби з Філядельфії, піяніста Зенона Лавришина з Торонта та артиста Володимира Довганюка. Започаткувала концерт коротким словом і презентацією мистців п-і Ольга Соневицька. На закінчення концерту відбулася забава. В неділю, після Служби Божої, що її відправив Впр. о. дек. А. Борса, відбувалися далі наради і зустрічі учасників з'їзду.

СВОБОДА SVOBODA
щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Сіті і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Тактика і принципи

Новий американський амбасадор в Об'єднаних Націях, Артур Голдберґ, у своїй першій великій промові в Генеральній Асамблеї звернув увагу на імперіялізм комуністичного Китаю, який „силою і насильством хоче змінити існуючий у світі лад". Цей основний принцип комунокитайської закордонної політики виявив себе у В'єтнамі, який мав стати пробним каменем, чи вдасться Пейпінґові методами сили й насильства заволодіти всією Південною Азією. Ґолдберґ слушно ствердив, що коли б таке сталося, то це „привело б до найбільш катастрофічних наслідків для цілого світу", бо — можна здогадуватися — спровокувало б нову, цим разом атомову, світову війну. І тому Ґолдберґ виправдував американську політику у В'єтнамі, як тільки відповідь на комуністичний виклик. Ґолдберґ поручав, як найкращі засоби запевнити мир у В'єтнамі, в цілій Азії і в світі, — переконати комуністичний Китай і Північний В'єтнам, щоб вони „залишили своїх сусідів у спокої", і застосувати у практиці світлу засаду — права народів на самовизначення.

Промова Артура Ґолдберґа вартісна передусім тим, що вона породжує багато думок і рефлексій. Колись говорили про „жовту небезпеку", маючи на увазі китайське муравлище, яке може рушити на підбій білої раси. Але вже сьогодні видно, що справа ані в расі, ані в числі. Війни ніколи не можна було вести голіруч, і вже на прикладах перських походів проти маленької Греції, мандрівки народів, монґольської, арабської і турецької потуг можна бачити, що великі маси завойовників, хоч і мали вже власну стратегію й тактику, розбивались, як морські хвилі на скелях, на зорганізованому спротиві куди-куди менших, але цивілізаційно вищих спільнот. Це річ щонайменше дискусійна, чи світ прямує до поділу людства на расові націоналізми, чи, навпаки, — до нівеляції расових розбіжностей. В усякому разі політика Пейпінґу спирається не на солідаризмі жовтої маси і взагалі кольорових мас, а на догмі про вищість комуністичної системи та про конечність насаджувати її у світі силою і насильством. І тому правильно Ґолдберґ говорив про „комуністичну аґресію", бо коренем лиха є комуністичний месіянізм, запряжений до воза імперіялізмів Пейпінґу і Москви.

ЗДА вважають, що тепер, коли Москва і Пейпінґ розсварились, було б найбільшою помилкою сприяти їх замиренню, і тому, б'ючи по Пейпінґу, рівночасно маніфестують „співіснування" з Москвою.

На дальшу мету така політика не втримається. Коли Ґолдберґ слушно підкреслює право всіх народів на волю, базовану на самовизначенні, не можна тієї засади стосувати до В'єтнаму, Тибету та Кашміру і промовчувати Україну, Білорусь, кавказькі народи й усі інші силою та насильством поневолені країни, як також — мовчанкою погоджуватися з відмовлюванням права на самовизначення всім сателітним країнам, ну і поділеній Німеччині. Ані в житті людини, ані в житті народу, ані тим паче в міжнародних відносинах дві мірки етики не можуть довго зберегтися. І світ не може бути наполовину вільним і наполовину поневоленим — ствердив уже Линкольн.

„Серцева атака" Румянцева

Головний редактор офіційного органу ЦК КПСС — московської „Правди" Алексєй Румянцев привернув своїми виступами в справі літератури і мистецтва увагу інтелектуальних кіл Заходу, а для інтелектуалістів у Совєтському Союзі став ніби речником ліберальнішого ставлення до питань свободи творчости, придушуваної партійним режимом у ділянках літератури і мистецтва. В першому своєму виступі - статті, надрукованій у „Правді" в лютому цього року, Румянцев відважився проголосити, що комуністичне мистецтво не виключає наявности „різних шкіл і напрямків, як також існування конкуруючих між собою різних стилів і жанрів". У другій своїй статті, що появилася на сторінках „Правди" за його ж підписом 9 вересня ц. р., Руманцев ствердив, що партія обстоює „свободу літераторів і мистців у виборі тем і сюжетів, як також стилю і способу виконання".

Обидва виступи Румянцева, особливо ж останній, викликали у світовій пресі, зокрема в американській, багато коментарів на тему здогадного розламу в режимному ідеологічному керівництві. Висловлений Румянцевим погляд, що совєтські мистці і письменники не можуть представляти тільки позитивні сторінки сучасности, але мусять зображувати також темні, неґативні сторони совєтського життя, був прийнятий як виклик, а то й напад на другий совєтський офіціоз, „Известия", які останнім часом започаткували широку кампанію проти „нігілізму" молодих літераторів та мистців, проти їх замилування в „тінях" і „недоліках". Дехто із західніх експертів зробив навіть висновок, що виступ Руманцева є доказом основної зміни в ставленні совєтського партійного режиму до питань свободи творчости, і що за цим прийдуть нові, конкретніші „заходи".

Проте, не минуло й двох тижнів від часу появи останньої статті А. Румянцева, а вже з Москви надійшло повідомлення, що на становище головного редактора „Правди" призначено Міхаїла Зім'яніна, дотеперішнього заступника міністра закордонних справ СССР. Водночас із цим прийшли вістки, що дотеперішній головний редактор „Правди" Алексєй Румянцев мав „серцевий удар" і буде переведений на „спокійнішу" наукову роботу в Академію Наук СССР . . .

Історія з несподіваним „ударом" дуже характеристична. Якщо розглядати недугу Румянцева в зв'язку із стосованими в останньому часі совєтським режимом новими „методами" супроти збунтованих мистців і літераторів, що їх за сміливіші виступи запроторюється до божевілень і приборкується з допомогою відповідних ін'єкцій, то ця „недуга" добре укладається в систему сучасної режимної „культурної політики". Усунення Румянцева з посту головного редактора „Правди" за його нібито вимоги більшої творчої свободи, доводить, що комуністичний режим не зрезиґнував із випробуваних Сталіним і Хрущовим „настанов" у ділянці літератури та мистецтва і що в разі потреби він може відновити стосування радикальних „заходів" супроти неслухняних або й надто свободолюбних літераторів і мистців.

ВИБОРИ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — У неділю, 19 вересня відбулися в Західній Німеччині вибори до парляменту. В самій Німеччині і за її межами ці вибори викликали значне зацікавлення, хоч воєнні події в Азії, природно, притягали до себе більшу увагу в світі, ніж вибори в країнах стабілізованої Европи.

Перед виборами різні інститути для вивчення громадської опінії давали свої прогнози. Зокрема вони вказували на великий приріст голосів соціял - демократичної партії у виборах до крайових соймів в минулому році, і на цій підставі припускали, що між двома великими партіями — християнськими демократами та соціялістами — число голосів у новому парляменті вирівняється. Одначе сталося інакше.

Правда, Соціял - Демократична партія дістала на виборах 19 вересня коло 12,700.000 голосів (39,2% усіх голосуючих). Супроти виборів 1961 р. число виборців соціялістичної партії збільшилося на 3 відсотки. Однак і християнські демократи здобули нові голоси: 47,5 відсотка усіх виборців голосували за цю партію. В новому парляменті християнські демократи мають тепер 245 послів, соціял - демократи — 205.

Крім цих великих партій були менші політичні групи, що виставили своїх кандидатів. Із них тільки Партія Вільних Демократів перескочила межу 5 відсотків: виборчий закон не дає представництва в парляменті тим партіям, що мають на виборах менше як 5% усіх поданих голосів. Вільні Демократи втратили 3,4% голосів порівняно з виборами 1961 року. В новому парляменті ця партія має 48 послів.

З цих чисел видно, що Західня Німеччина йде до двопартійної системи. Однак тому, що Християнські Демократи не мають абсолютної більшости в парляменті, їм доведеться творити коаліційний уряд з Партією Вільних Демократів.

Перед виборами говорилося, що в новому парляменті буде нагода створити уряд „великої коаліції" — між християнськими демократами та соціял - демократами. Але прем'єр Ерґард воліє мати уряд у союзі з малою партією Вільних Демократів.

Вибори в Німеччині проходили дуже спокійно, без бешкетів. Тільки у мешканні письменника Ґрасса (Берлін), що вів аґітацію за соціял - демократичну партію, якісь невідомі люди облили нафтою і запалили двері. Але пожежу скоро погасили. Були спроби кинути на тих чи інших політичних противників обвинувачення, щоб підкопати довір'я виборців. Так, наприклад, християнські демократи ширили пропаґанду проти голови соціял - демократичної партії Брандта, як „непевного патріота": він, мовляв, від 1933 до 1945 року перебував у Норвегії, бо не міг жити під диктатурою Гітлера. На це відповідали: чи було б краще, щоб гітлерівці замучили в концентраційному таборі Брандта, теперішнього голову вільного Берліну?

Ерґард — прем'єр Німеччини — матиме багато клопоту при творенні нового уряду. Він не може обійтися без голосів партії Вільних Демократів, що за свою участь у коаліції вимагатиме певних вигід для себе. Друга трудність — Християнсько - Соціяльна Унія, партія Баварії, приналежна до Християнської Демократії, але по суті — незалежна в своїй політиці. Її голова Штравс мусів у 1963 році покинути міністерський пост у Бонні, і Вільні Демократи заявили, що нізащо не будуть засідати в уряді разом з Штравсом. Тепер Штравсова партія зібрала 55% усіх голосів у Баварії, і її вождь міг би жадати для себе міністерського крісла в Бонні.

Між християнськими демократами немає одностайности щодо закордонної політики Німеччини. Аденауер, Штравс, Ґутенберґ та інші ставляться прихильно до політики де Ґолля, який обіцяє створити об'єднану Европу „від Атлантику до Уралу". Ерґард, Шредер (міністер закордонних справ) і Вільні Демократи обстоюють тісну співпрацю Німеччини із ЗДА і Великобританією і не хочуть геґемонії французького президента в Европі.

Поділ „політичної здобичі" між партіями та окремими особами вимагатиме деякого часу. Однак, немає сумніву, що напрям політиці Німеччини дасть прем'єр Ерґард. Успіх, здобутий на виборах, надає йому більшої певности і незалежности в рішеннях справ внутрішньої і зовнішньої політики. Як творець „господарського чуда", економічного відродження Німеччини, Ерґард має популярність в масах. Недарма в Баварії на плякатах Християнсько-Соціяльної Унії (партія Штравса) був портрет Ерґарда з словами: „Голосуючи за Християнсько - Соціяльну Унію, ви вибираєте Ерґарда".

Комуністи не мали навіть 500.000 голосів на виборах (вони маскувалися під назвою „Німецький Союз Миру"). Під час виборів пущено в хід анекдот: мовляв, Карл Маркс відписав у заповіті Східній Німеччині, що є під комуністичним режимом, свій „Комуністичний Маніфест", а Німецькій Федеративній Республіці — „Капітал" . . .

П. А.

„ДУМАТИ — КОЛЕКТИВНО"

Перший секретар комсомолу України Ю. Єльченко пише 1 вересня в „Молоді України" статтю, присвячену навчальному рокові. Яку пораду дає він учням? Девізою, каже він, має бути:

Думати — колективно.
Діяти оперативно.
Сперечатися — доказово
Для всіх обов'язково!

А. Заплітний

БЕЗУМОВНА КАПІТУЛЯЦІЯ

На зустрічі президента Рузвелта і прем'єра Англії В. Черчилла у Касаблянці в січні 1943 р. американський президент проголосив, що західні держави припинять війну з Німеччиною та її союзниками, якщо вони безумовно скапітулюють.

Протягом людської історії було багато воєн, але дуже рідко вони кінчилися вимогою безумовної капітуляції. Державні мужі звичайно приймали за правило мирові переговори, в яких робили переможеним формальну поступку, трактуючи їх як партнерів. Проводячи свої основні вимоги, вони поступалися в деяких несуттєвих справах, внаслідок чого звичайно війна закінчувалась скоріше і перехід від воєнного до мирного часу відбувався легше. Переможені народи приймали навіть дуже тяжкі мирові умови, якщо вони не заторкували їхньої національної гордости.

24-го вересня 1944 р. Відар Баґ, шведський амбасадор у Токіо повідомив свого міністра закордонних справ у Стокгольмі, що визначний і дуже впливовий японський державний муж просив його передати урядові Великої Британії заяву, що Японія готова почати з ним мирові переговори. Британський міністер закордонних справ зробив з телеграми шведського амбасадора парафразу, долучив до неї супровідного листа від себе з деякими заввагами шведського міністра закордонних справ і доручив своєму амбасадорові подати все це до відома Державного Департаменту у Вашинґтоні.

Суть цього послання така: „Шведський амбасадор довідався з вірогідних джерел, що у впливових цивільних колах Японії дискутують над проблемою миру з щораз більшим неспокоєм. Там сподіваються скорого заломання німців, і не вірять, що Японія може далі продовжувати війну. Тому беруть до уваги конечність миру, і то можливо найскорішого, поки немає ще великого знищення в країні і містах. Щоб осягнути мир, Японія готова залишити території, які під час війни здобула від Англії, признаючи за цією державою всі її інтереси та інвестиції у Східній Азії. Вона звільнить також Манджу-куо та інші країни, зайняті під час війни. (Можна думати, що це були Філіппіни і французький Індо - Китай — Ляос, Камбоджа і В'єтнам — А. З.). Якщо Лондон поставиться прихильно до цієї пропозиції, то японці, за шведським посередництвом, зроблять офіційні, вступні кроки в справі миру. Хоч на перший погляд виглядає, що японці, звертаючись до Великої Британії, хочуть діяти за плечима ЗДА, на ділі вони хочуть, щоб ця пропозиція дійшла також до уряду ЗДА. Шведський міністер закордонних справ просить про велику дискрецію. Він здає собі справу з вимоги безумовної капітуляції, але просить дати йому проєкт відповіді на японську пропозицію. Він, врешті, підкреслює, що пропозиція вийшла від визначного японського державного мужа, що її належить серйозно потрактувати, бо згідно з його інформаціями в політичних колах Токіо панують стурбованість і неспокій, а війна в країні непопулярна".

В супровідному листі британський міністер закордонних справ заявляє: „Ми не приготовані давати взагалі будь - якої відповіді на японську пропозицію. Залишімо це шведському міністрові закордонних справ. Він може відповісти згідно зі своїм бажанням — що він взагалі не уважав за відповідне передавати японську пропозицію урядові Великої Британії". Проханням про скору відповідь закінчується цей супровідний лист.

На все це відповів коротко Кордел Голл, секретар Державного Департаменту, що він згідний з тим, щоб не давати японцям відповіді на їхню пропозицію.

Вимога безумовної капітуляції мала далекосяглі і трагічні наслідки тому, що:

— Західні держави не дістали нічого більше від Японії, як вона запропонувала їм у вересні 1944 р.

— Америка була примушена без будь - якої розумної причини і потреби продовжувати війну, що коштувала їй величезне число забитими й раненими.

— Вона привела до заломання хребта японської державни, яка, зрікшися зі своїх підбоїв, залишилася б ще настільки сильною, щоб ставити опір московській експансії на Далекому Сході.

— Якби мир з Японією підписано в 1944 р., Чіянг Кай-шек напевно втримався б в об'єднаному Китаї. Обидві ці країни, тобто Японія і Китай, відбудувавши себе при помочі Заходу, могли б стати ґарантами ладу і спокою в Азії. Не було б тоді комуністичної влади в Китаї, корейської і в'єтнамської воєн та загрози третьої світової війни.

— Тоді б не скинено атомових бомб на Гірошіму й Наґасакі зі сотками тисяч людських жертв. А ця подія кидає ще й тепер зловісну тінь на Захід, особливо на ЗДА. Ворожа пропаґанда раз-у-раз підказує народам Азії, як безжалісно і не гуманно ставиться людина білої раси до іншокольорових народів.

Після публікації Державним Департаментом японської мирової пропозиції буде ще трудніше, а може навіть неможливо знайти переконливі арґументи, що така акція була необхідна. Це глибоко відчув покійний генерал МекАртур. Як управитель Японії після капітуляції 1945 р., він старався всіми доступними засобами направити цей великий промах своїх зверхників.

— Вимога безумовної капітуляції привела до того, що СССР втягнувся у війну з Японією і став співвирішальним чинником на Тихому океані. Бувши тільки шість днів у стані війни з Японією, без жадного пострілу, без будь - якої допомоги західнім альянтам, Совєтський Союз здобув великі політичні та господарські концесії. Якщо ж ідеться про Европу, то ця непродумана доктрина привела до Ялтинського договору, до нічим не оправданих поступок для СССР, які посунули фактично кордони московської імперії глибоко в Середню Европу, далеко поза межі, про які мріяли російські царі.

Ще перед публікацією японської пропозиції президент Айзенгавер назвав вимогу безумовної капітуляції помилкою, а англійський воєнний історик, генерал - майор Фуллер дуже гостро її скритикував за те, що вона без потреби продовжила війну з численними жертвами та послабила Японію і Німеччину. Обидві ці держави після програної війни скинули б нацистський та мілітаристичний режими і були б в стані стримати комуністичний імперіялізм в Европі та Азії.

Як мало було у президента Рузвелта реального уявлення про СССР, про його імперіялістичні задуми, про характер Сталіна та загрозу від них для ЗДА і вільного світу — можуть свідчити слова цього президента, які записав його син Еліот, перебуваючи з батьком у Касаблянці: „Справді це якраз добре для росіян — ця безумовна капітуляція. Дядько Джо зробив би так само".

Не знати, чи в Державному Департаменті здавали собі справу з того, що, публікуючи японську мирову пропозицію, вони вибивають з рук оборонців закордонної політики президента Рузвелта найважливіший і, мабуть, останній арґумент, що ніхто не хотів скорішого закінчення війни і не робив мирових пропозицій.

Дані про японську мирову пропозицію взяті з: Foreign Relations of United States, Diplomatic Papers 1944. Vol. V. Government Printing Office, Washington 1965., pp. 1183-1186.

СПЛЯЧКА — РОЗГОЙДУВАННЯ — ГАРЯЧКА

Як будують в Україні мешканеві будинки, каже редактор „Рабочої Газети" з числі з 9 вересня. Плянують і будують за принципом: „сплячка — розгойдування — гарячка" — пише він у своїй передовиці.

Це значить, починають дуже повільно, потім розгойдуються, а далі — з поспіхом. Поспіх призводить до „штурмівщини", а це — своєю чергою — до низької якости.

ПІШЛИ ХЕРСОНСЬКІ КАВУНИ

На Херсонщині почався збір кавунів. Цього року степовики відправлять у різні міста понад 100 тисяч тонн кавунів, — пише 31 серпня з Херсону кореспондент „Радянської України".

Залізничники Херсону вантажать кавуни і дині на Москву та Ленінград.

Нічим затопити...

У відомій народній пісні оповідається, як брат зустрів сестру, коли вона в полі пшеницю жала. Брат привітався до сестри, а вона промовчала, бо за дрібними слізьми його не впізнала. На чужій роботі важко наробиться, а вдома — голодні й холодні малі діти: „нічим затопити, нічого й зварити" . . .

Нічим затопити . . . Паливо — це гостра проблема в підсовєтській Україні, дармащо українська земля — багата на вугілля та ліси. Надходить зима, а палива населення не має. Замість вугілля й дров, Центральний Комітет партії і Рада Міністрів УССР видали широку постанову, надруковану 20 серпня в „Радянській Україні". В цій постанові дослівно говориться, що „продаж палива населенню і видача його трудящим по колективних договорах на багатьох підприємствах, будовах в містах і селах республіки організовано незадовільно".

Щоб замилити людям очі, причину цього режимні керівники вбачають у тому, що „до цього часу в Київській, Волинській, Житомирській, Львівській, Сумській, Херсонській, Хмельницькій та Чернігівській областях не створено облпаливтрестів, і це утруднює своєчасне забезпечення населення паливом".

Однією з можливостей забезпечити побутові потреби паливом є газифікація. Але коли по містах газифікацію сяк-так переводиться, в колгоспах, себто по селах, її виконано лише на 32 відсотки. До того ж, виявляється, гостра потреба в газових печах. Їх просто немає.

А вугілля? Де ж донецьке вугілля, де торф, що їх добувають в Україні? Населенню їх не продають. Натомість своєю постановою Центральний Комітет партії доручає міністерству комунального господарства України „вивчити досвід спалювання недоброякісного вугілля і . . . видати масовим тиражем рекомендації, як його використовувати".

Виявляється це не так просто. Вугіллям, що при спалюванні дає велику кількість газів та високе полум'я, не можна палити в звичайних печах. Постає питання про пристосування, а практично про переоблення всіх цих печей на такого роду паливо. А це знову ж таки зв'язано з часом та додатковими витратами для людей.

Нічим затопити, ніяк і зварити . . .

П. Панасенко

НАДІЇ

Стомився ждати надарма —
Уже й не чую втому.
Такого поїзда нема,
Що візьме нас додому.

А час іде,
За днями дні
Біжать навперегони,
Зникають ночі в далині,

Ці поїзди — я їх завжди —
Упізнаю по стуку —
Вони завжди — ці поїзди —
Вистукують розлуку.

ОЛЕКСА ВЕРЕТЕНЧЕНКО
Дітройт, 1965

Ірена Книш

НА СВІТАНКУ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ В ЗДА

60-РІЧЧЯ З ДНЯ ПЕРШОГО ВІЧА УКРАЇНОК У НЮ ЙОРКУ

(7)

Якщо була яка інша аґітація перед вічем, то хіба — ворожа. Ходили чутки, що нова жіноча організація загрожує існуючим сестрицтвам, наприклад, ширився наклеп, що ця організація має намір відібрати від сестрицтва імени св. Ольги касу в сумі $2 000 і т. п. Коли до того додати брак громадського усвідомлення серед загалу жіноцтва, годі дивуватися, що це перше жіноче віче не обернулося в масову маніфестацію. Насправді бі- більшість присутніх осіб на ньому становили глядачі й обсерватори, що прийшли з цікавости, а не з бажання взяти участь у творенні організації.

Пресове звідомлення з того віча („Свобода", 8 червня 1905 р.) подає число присутніх понад 1 593, з чого половина мужчин. Сподівалися більше, зате підкреслювали, що якість надолужувала кількість. Прибули не тільки представники різних організацій і партій із Ню Йорку, Джерзі Ситі, але й з дальших місцевостей, як Йонкерс, Бломфілд, Гестінґс, Нюарк, Шамокин, Мт. Кармель, Скрентон, Оліфант, Елмайра, Піттсбурґ. Явилися католицькі й православні священики, голова й секретар Українського Народного Союзу (Константин Кирчів і Семен Ядловський), редактори часописів, „ба навіть — додається в дописі — зайшли подивитись російська журналістка . . . і місцевий російський консуль".

Чого шукали там ці останні? Провідники тодішнього національного життя свідчать про посилений русифікаційний наступ: „Яких 10 до 15 років перед світовою війною шаліла серед наших поселенців у Злучених Державах завзята російська пропаганда, щедро пособлювана тодішнім царським урядом. Зокрема ж російська православна церква в Америці звернула була свою увагу на наших іміґрантів, намагаючись за всяку ціну їх оправославити, а тим самим обмосковщити . . ."[3]

Завдяки тим грошовим „пособіям" завжди вдавалося Росії знаходити одиниць, щоб при їхній помочі русифікувати їх же власний нарід. Тим досвідом століть послуговувалися й між еміґрантами в ЗДА, чи в церкві чи в громадській організації. Дивним тільки могло б здаватися, що офіційний найвищий представник московської імперії особисто з'явився на такій імпрезі. Звичайно оперували законтурені поліційні аґенти та шпіони в монаших рясах, з редакторським пером і т. п. Проте ми мало знаємо, як російський уряд живо цікавився міжнародним жіночим рухом. Забороняючи в своїй державі окремий журнал для жінок, взагалі не допускаючи ніяких проявів організованого жіночого руху — він видавав, наприклад у Парижі від 1896-го року в французькій мові "La revue de femmes russes — organe du feminisme Franco-Russe", поміщуючи в ньому дописи з України й від українок (нпр., Ольги Капніст із Полтавщини), як зразки „загальноросійські" і таким штучним способом створював прихильну для себе опінію в колах західньоевропейського жіноцтва.

Інавґураційний виступ українського жіноцтва на арену громадського життя в ЗДА зміг не тільки цікавити, але й тривожити російський уряд. Його не можна було залишити без уваги. І русифікаторські кола зайнялися вже першою відозвою Анни Курили. Це видно з допису А. Б. з Бруклину: „. . . з огляду на се, що декотрих батьки, мужі або брати є вже в якійсь організації, яка є противна духові українському, ті мусіли б добре застановитися, чи можуть приступити до організації, чи ні, аби їм се не вийшло на шкоду . . ." Це є в стриманій формі осторога проти приймання у члени москвофілів. А приявність російського консула й журналістки-московки на вічі могла тільки підтвердити, що в країні жіночої рівноправности організується єдина вітка „великого всеросійського народу" . . .

Не тяжко догадатися, що тих репрезентантів „єдіной, недєлімой" запросили на віче москвофіли, які теж надіялися на впливи в новотзореній організації. Був же там згадуваний у звідомленні „Свободи" о. Туркевич, — „повномочник Православного Общества Взаімопомочи".

Без сумніву, не до смаку були одним і другим виступи організаторок. Після започаткування зборів молитвою, як читаємо у звідомленні — „панна Анна Курила предложила на предсідницю паню Емілію Струтинську з Олифанту, а на секретарки п-і Б. Стеткевичеву і Е. Констанкевич, на що зібрані згодились". Тоді забрала слово предсідниця та „зі зрозумінням річи й жаром" виголосила програмову промову:

„Дорогі Сестри і Поважані Панове!

Нинішний день є для нас, для українського жіноцтва тут, в Америці — днем безперечно, дуже важливим. В нинішньому дні ми, українські жінки, маємо перший раз спробувати наших сил, маємо вперше прилюдно заговорити про нашу долю, вглянути в наші хиби, наші недостачі, одним словом пробувати стати, коли вже не нарівні з жінками інших народів, то бодай їм подібними . . .

. . . Чи всилі ми, українські жінки взагалі, а також американські вже краще думати про себе? Чи годні ми поставити собі якусь ціль, кращу ціль в своїм життю, до котрої ми б усі стреміли, всі запалилися, ціль, яка попровадила б нас, крім наших буденних обов'язків, у ще інший світ ідей, світ ширших обов'язків, розкрила нам наші очі, порушила наше серце на недолю так нашу, як і свого народу, а котра наложила б на нас примус більше думати про свій нарід, більше любити його, слідити за його життям, поділяти його долю й недолю . . .

[3] о. Петро Понятишин — Українська Церква й УНСоюз там же, стор. 288.

(Далі буде)

Сиракюзи, Н. Й.

70-РІЧЧЯ СОТНИКА ІВАНА ПІГУЛЯКА

Іван Пігуляк народився 15 лютого 1895 р. в повітовому містечку Кіцмань на Буковині. Батько його і мати Анна Олійник були господарями. Народню школу і клясичну гімназію закінчив у Кіцмані, а університетські студії — філософію в Чернівцях.

Іван Пігуляк

Рід Пігуляків був визначний на Буковині, за австрійської держави Єротей Пігуляк був послом до віденського парляменту. З вибухом першої світової війни гурток кіцманських гімназистів, а між ними Іван Пігуляк, постановили вступити до Українських Січових Стрільців і вирушили до Стрия.

В Коломиї задержала студентів мадярська польова жандармерія, відставлено до поборової комісії, а відтак до кадри 24-го австрійського полку. І так І. Пігуляк попав до армії і перебув світову війну на різних фронтах. Розпад Австрії застав його на альбанському фронті при 94-ій авст. гірській бриґаді. Тут вояків поділено після національностей і відіслано домів. Вертаючись через Відень він зголосився в Українській Збірній Станиці, де його відіслано до Самбора, а опісля до Коломиї.

Там на припоручення отамана Миколи Топущака, який приїхав з Києва, почав організувати Буковинський курінь. Буковина вже була зайнята Румунами. Отаман Топущак вислав десятьох буковинців, бувших австрійських старшин для вербування добровольців і так І. Пігуляк розпочав свою працю на терені Кіцманеччини. Щоб затерти сліди своєї праці перед румунською „сіґуранцою"-поліцією записався на черновецький університет. Та скоро прийшлося втікати до куреня. Зверболвані ним добровольці створили курінь, який приділено до охорони границі Снятин-Сирафинці по Дністрі.

На тому відтинку був курінь до початку наступу галерчиків, а відтак з відступом на Скалу над Збручем включено до 3-тої Залізної Дивізії ген. Удовиченка. Буковинський Курінь приділено до 9-го Стрілецького полку, як 3-ій курінь полковника Пазла Шандрука.

З Буковинським Куренем сотник Іван Пігуляк перебув в 3-ій Залізній Дивізії ввесь час на фронті аж до переходу УНРАрмії до Польщі. Тоді з от. Топущаком попали до ЧГАрмії. В наступі проти поляків залишив бриґаду і переправився коло Тирасполя до Басарабії, де його румуни заарештували і вислали до Крайови, до табору інтернованих. По кількох місяцях його звільнено і як старшину УНРАрмії вислано до Тарнова. В дорозі він утік, скривався в Кіцманеччині і по успокоєнню записався на Черновецький університет. Включився в життя університетської молоді, був членом черн. акад. товариств: „Союз", „Січ" і „Чорноморе": був редактором студентського журналу „Промінь", тижнев. „Життя", „Зоря" та „Українського Голосу". По прилюдному виступі на вічу проти румунізації українського шкільництва І. Пігуляка арештовано на три тижні, а українську пресу заборонено видавати.

Якийсь час пізніше скликано до Черновець збори національностей Буковини, щоби ухвалити збудувати палату для молодого князя, наслідника престолу. Українське Академічне Товариство вислало двох представників Буцуру і Тарка, які заложили протест проти побудови палати, бо не румунською, а українською є буковинська земля. У зв'язку з цим Іван Пігуляк виїхав до Канади. У Вінніпеґу включився в загально-українське громадське життя, учителював в українській церковній школі, а опісля у Фортвіллліям працював в редакції „Українського Голосу" та виступав з доповіддями на різних зібраннях вінніпезької громади.

Тут стрінувся з маестром українського танку Василем Авраменком, перейшов у нього інструкторський вишкіл та почав з ним відвідувати українські громади.

Опісля І. Пігуляк провадив курси народніх танків в містах: Ню Гейвен, Ансонія, Бріджпорт і Ню Брітен.

Оженившися з Анною Севак в Сиракюзах, замешкав там напостійно і включився в життя української сиракюзької громади. Довгі літа був членом Церковно Ради, довголітній голова Українського Народного Дому (тепер почесний голова), зорганізував Відділ УККА та кілька років був головою. Зі своїми соборницькими націоналістичними переконаннями був діяльним в ОДВУ. Вже десять років є вчителем народніх танців сумівської молоді і за це всі ми є дуже вдячні. В американському житті бере активну участь в Республіканській партії, а вже чотири роки є іменований посадником міста до поборової військової комісії.

Надзвичайно заслуженою є праця нашого Ювілята для Укранського Народного Союзу. Був одну каденцію радним, кількаразовий делеґат на конвенції, член різних конвенційних комісій та довголітній урядник 39 Відділу „Українська Січ" в Сиракюзах, і голова Окружного Комітету УНС. Його заохочуюче слово до новомешканців міста: „не забудьте вступити до нашої союзової родини". Всі організатори і секретарі мусять признати і дякувати І. Пігулякові за поміч в організаційній праці.

Зелена Буковина, ближча Батьківщина Ювілята, є для нього святістю.

22-го травня заходом Управи Українського Народного Дому в приявності 300 осіб відбувся бенкет, щоб достойно віддати пошану Іванові Пігулякові за сповнювання його релігійних і національних обов'язків. Присутній був мейор міста В. Волш.

Дорогий Ювіляте! У 70-ліття Вашого життя нехай ласкавий Господь дозволить Вам ще довгі літа прожити з родиною в добрім здоров'ю та щастю. Українська громадськість цінить та шанує працю своїх патріотів.

На многі літа, Ювіляте!

І. Пиндус

Клівленд, Огайо

ШКІЛЬНИЙ З'ЇЗД УПЦЕРКВИ

Почуття глибокого задоволення залишив у нас Шкільний З'їзд УПЦеркви в ЗДА, що з благословення Блаженнішого Митрополита Іоана був скликаний Тимчасовою Шкільною Радою і відбувся при участі Архиєпископа Мстислава 28 і 29 серпня. В З'їзді взяло участь 47 делеґатів і 125 гостей — представників від українського православного духовенства, вчительства і батьків (Батьківських комітетів), Об'єднання Сестрицтв УПЦ в ЗДА і парафіяльних урядів.

Блаженніший Іоан, — Митрополит нашої Церкви, і Архиєпископ Володимир з поважних причин не були на З'їзді, але надіслали учасникам З'їзду привітання й побажання, які прочитав голова Президії З'їзду, протопресв. Ф. Кульчицький.

З'їздом проводила Президія в складі: Архиєпископ Мстислав — почесний голова, протопресв. Ф. Кульчицький — діючий голова, прот. М. Куданович — 1-ий заст. голови, проф. І. Норка — 2-ий заст. голови, проф. В. Іващук — секретар.

Привітальне слово виголосив Архиєпископ Мстислав, голова Консисторії нашої Церкви. Слово було коротке: зберегти українську православну еміґрацію в ЗДА від національної заглади, від національної смерти.

Однозгідність делеґатів З'їзду щодо національної мети української православної еміґрації в ЗДА, взаємодовір'я і взаємопошана між учасниками З'їзду відразу ж створили ділову атмосферу на З'їзді, а добре продумана програма З'їзду скріпила цю атмосферу. Доповідачі — протопресв. Ф. Кульчицький, який доповідав на тему „До проблеми навчання релігії і релігійного виховання наших дітей", і проф. Ю. Бобровський, що говорив на тему „Питання організації виховно-навчального процесу в парафіяльних школах УПЦеркви в ЗДА". В їхніх доповідях не було жадного зайвого й не бракувало жадного потрібного слова.

Цілком конкретними були також доповіді п. С. Бушака на тему „Правильник системи парафіяльних шкіл УПЦ в ЗДА" і проф. В. Басюка на тему „Організація плянування й обліку в парафіяльних школах УПЦ в ЗДА". Делегати мали досить часу для праці в Комісіях і на пленарних засіданнях З'їзду. Все це позитивно позначилось на вислідах З'їзду, — на складі керівних органів, обраних З'їздом, і на прийнятих З'їздом резолюціях.

Керівні органи обрано в такому складі: Головна Шк. Рада: голова Ради — протопресв. Ф. Кульчицький (керівник навчання релігії і релігійного виховання), 1-ий заступник голови — прот. А. Двораківський; 2-ий заступник голови — прот. М. Куданович; 3-ий заст. — проф. Ю. Бобровський (керівник навчання українознавчих предметів в параф. школах); секретар — пані Н. Харченко; референт англомовних шкіл українознавства — проф. Т. Хоптяк; інформ. референт — проф. В. Басюк; видавнич. референт — пані В. Драч; адмін.-госп. референт — п. С. Бушак, фінансовий реф. — п. Л. Боровець; від об'єднання Сестрицтв УПЦ в ЗДА пані Л. Івченко.

Контрольна Комісія: голова — п. Л. Івашина, заст. голови — прот. П. Мелех, секретар — проф. І. Норка, члени Комісії — проф. П. Лютий і п. В. Кічун.

Ю. Б.

У Каліфорнії засновано „Укрпрес"

Уже від довшого часу ред. Іван Овечко з Каліфорнії співпрацює з деякими українськими пресовими органами на еміґрації, постачаючи газетам і журналам новинки з-над Пацифіку, друкуючи свої статті на різні теми та репрезентуючи окремі видання на Заході Америки.

Тепер, щоб поліпшити українську пресову службу, нав'язано відповідні контакти з американськими пресовими аґенціями як також розбудовано сітку постійних співробітників, інформаторів і кореспондентів серед українців у місцях найбільшого скупчення нашої еміґрації, засновано незалежну пресову централю під назвою: **Українське Пресове Бюро в Каліфорнії — „Укрпрес".** Для якнайкращоговиконаннання своїх завдань у ділянці інформативній, редакційно-видавницій, як також в організації передплат, комерційних оголошень і т. д. УКрапрес запрошує зацікавлених в співпраці. Писати на адресу:

Iwan Owechko
3362 California St.
Huntington Park
Calif. U. S. A.

УКРАЇНСЬКІ „КАРА - КУМИ"

Від Кахівки до Чорного моря вздовж лівого берега Дніпра розкинулися Олешківські піски. В далекому минулому вони були відкладені річищем Дніпра, а потім, підхоплені вітрами, поглинали сусідні родючі землі.

Тепер піски засаджують соснами та виноградниками. (З часопису „Рабочая Газета" 9 вересня).

Зоряна Кавка — делеґат на 2-ий Світовий Конгрес Фармацевтів в Ірляндії

Кожний раз, як подивитися на таблю Школи Українознавства в Клівленді з 1959 року, яке знаходиться в Українському Музею, помітні великі зміни.

З учителів по 6 літах вже нікого немає. Одні вже відійшли на другу „учительську пенсію", на чолі з визначним педагогом дир. Радзикевичем, якому у жовтні слідуючого року буде 80 років життя, другі виїхали з Клівленду, а дехто, у старшому віці, поновно студіює, щоби змінити працю на фабриці.

Наша українська молодь навпаки, йде в гору. Одні вже покінчили вищі студії і учителюють в середніх школах, інші відбувають військову службу, а дехто закінчує довші університетські студії.

Зовсім припадково прочитав в газеті "The Plain Dealer" з 31-го серпня ц.р. у розділі "Our Town" повідомлення про був. ученицю згаданої вище Школи Українознавства Зоряну, доньку видатних культурних діячів в Клівленді, Володимири і Миколи Кавкч та про її виїзд з Ірляндію до Дабліна на Другий Конгрес International Pharmacy Students Federation, який тривав до 10-го вересня ц.р.

Зоряну Кавку вибрано репрезентанткою 5-го року студій Philaldelphia College of Pharmacy and Science.

Зоряну знаємо 12 років як визначаючу ученицю в Клівленді, молоденьку пластунку Куреня св. княгині Ольги, яка пізніше була курінною та здобула вищий ступінь „Вірлиці" юнацького пластового вишколу. Зоряна знаходила час на лекції ритмічних клясичних танців, вчилась грати на скрипці і виступати на різних прилюдних імпрезах. Непересічно гарна Зоряна везначалася висококультурністю в поведінці й скромною під кожним оглядом.

Культурне середовище її батьків позначилося в її доброму вихованні. Як нам відомо від 1963 року Зоряна кожного року була уміщена на гоноровій таблиці деканату, як найкраща учениця Коледжу.

За виїмкові академічні студії її іменовано членом Rho Ch. Soviety. Ця організація складається лише з особливо здібних студентів коледжу. Прийняття її до цієї групи студентів відбулося 21-го квітня 1965 р., з спеціяльною церемонією. Кожне прийняття попереджується розглядом найздібніших учеників і учениць Коледжу.

За виїмково гарні успіхи в науці вибрано її делеґатом на вищезгаданий Конґрес до Ірляндії, з покриттям всіх коштів подорожі.

Цікаво, що Зоряна в 1964-65 рр. дістала стипендію від West Wholesale Drug Scholarship of Philadelphia, не дивлячись на те, що вона є з іншого стейту.

Делеґуючи Зоряну на Конґрес Фармацевтів, Сенат Коледжу уважав її як доброю амбасадоркою фармації в ЗДА.

Ми всі радіємо успіхами Зоряни і віримо, що вона по закінченні студій здобуде ще докторат, стане визначною науковою силою, буде амбасадоркою України та працюватиме для української науки.

Л. Бачинський

---

†

Ділимося з Рідними, Приятелями і Знайомими сумною вісткою, яка наспіла з Рідних Земель, що 26-го серпня 1965 р. у Львові, упокоївся в Бозі на 69-му році життя і 36-му році священства

бл. п.

о. ЮЛІЯН ГОРНИЦЬКИЙ

довголітній катихет в м. Любачеві і від 1939-45 рр парох м. Олешич, останньо парох м. Куликова, Зах. Україна. Похорон відбувся у Львові, 28-го серпня 1965 р.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

•

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАРАСТАСОМ відправиться в церкві св. ап. ПЕТРА і ПАВЛА в Обурн, Н. Й. в середу, 6-го ЖОВТНЯ 1965 р. о год. 8-ій рано.

Про це повідомляють:

о. ПЕТРО ОГІРКО,
бувші Учні і Парохіяни Покійного

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. Степана Петина

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

в неділю, 3-го жовтня 1965 року

о год. 12-ій в полудне
в церкві св. о. НИКОЛАЯ
при 24-ій і Паплер вул., Філядельфія, Па.
на яку запрошує Рідню і Приятелів

ДРУЖИНА і ДІТИ

ПОДЯКА

Дня 7-го липня 1965 р. відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, ТАТО, ДІДУНЬО і ПРАДІДУНЬО

бл. п. ДМИТРО РУДИЙ

Щиро дорогою складаємо найщирішу подяку о. Л. Корчинському, п. дириг. Кокорудзі, і всім Членам Хору та тим, що несли домовину. Дякуємо за вінки Українському Золотому Хрестові і Українському Народному Союзові.

Щира подяка всім, що своєю численною участю в похороні віддали останню пошану Покійному.

Дякуємо похоронному заведенню Братів Музики за взірцеве переведення похорону.

Хай Всевишній нагородить Всіх Вас за це всім добром.

Горем прибиті:

дружина — АННА
син — ЙОСИФ РУДИЙ
Діти, Внуки і Правнучка

Замість повідомлення про вінгання моєї доньки ДОРИ з паном ТАРАСОМ ГОРБАЧЕВСЬКИМ, що відбулося 28. серпня 1965 року пересилаю для НТШ в Сарсель 50 долярів

Д-р Богдана САЛАБАН
Бофало, Н. Й.

Помер хорунжий УСС Матвій Чолій

31-го серпня після довгої недуги упокоївся в Бозі, заосмотрений найсвятішими тайнами, б. п. Матвій Чолій, хорунжий УСС, учасник визвольних змагань.

М. Чолій народився 20 серпня 1891 р. в селі Довга Войнилівська, пов. Калуш, Західня Україна. Гімназійні студії закінчив в Станиславові, студіював в Торговельній школі у Львові. Під час війни вступив до УСС.

Під час Гетьманської Держави, бачили ми ойго в кадрі 12 Брацлавського пішого полку, який стояв в місті Тульчин, на Поділлю. Там він по закінченню курсу, був приділений до виправлення української мови, придніпрянських старшин. При Директорії він був в складі 2-го Чорноморського козачого полку і був на північному кордоні України на Курщині. Був призначений команд. великої станиці Ворожба. Автор цих рядків, прибувши на доповнення 2-го Чорноморського полку, познайомився з ним. Ворожба була завалена ковбасами, салом і білим хлібом. А на другому боці кордону, на станції Тьоткіно, продавали хліб з остюками і варену конину.

Посада команданта, була відповідальна, бо все треба було находити большевицьких агентів. При відступі в м. Путивль, яке в старі часи було нашим пограниччям, наша команда, купивши цілий буфет, прислала горілки і прощала залізничників і припадкових подорожніх. Промову виголосив хор. М. Чолій. На закінчення подав надію, що ще повернемо. Разом з хор. М. Чолієм пройшли ми пішки - то потягами аж до ст. Бендери на Дністрі. Найтяжче було переходити по замерзлому Дніпрі. А ми мали з собою коні і повозки. А перед Києвом в районі м. Гоголево, Бровари, с. Княже і Дударково приходилося здержувати ворога. Тут з нами разом були СС-ці з Осадного Корпусу. Тому ми спізнилися на Ланцюговий міст. Вечорами, сидячи по селянських хатах, хорунжий Чолій читав нам виклади з української історії, співав і виправляв нашу мову. Потім я на довший час стратив його з очей. Будучи в Німеччині в Комітеті і, виставляючи посвідки, побачив я і його фото, було з Каліша.

В Америці він відшукав мене і я дізнався, що будучи в Каліші, він студіював, кореспонденційним способом, в УТГІ; ця висока школа була продовженням Української Госп. Академії в Подєбрадах. Він її закінчив і вже готовився писати дисертацію на магістра. Але тяжка праця і хвороба цьому перешкодили.

В Америці покійний був карним членом Гетьманського Руху. Покійний осиротив дружину, доньку, зятя і внучку.

Оглядаючи його життьовий шлях, а особливо його побут на Курщині, в Бендерах і Каліші — мимоволі виникала в нас думка, що примушувало його, родженого в Калущині, кидатися в такі далекі сторони? Без надуми можна сказати: „гаряча любов, до своєї загарбаної москалем неньки-України! Він не лише боровся за волю України сам, але ще піддавав охоти і другим!

Дорогий Побратиме! Спи, про волю і долю України сни! Нехай земля твоєї нової Батьківщини — буде тобі пером!

Іван Калинович

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

ВАЖКИЙ ТРИДЦЯТЬ ТРЕТІЙ РІК

У нарисі А. Чижика „Лише крапка на мапі", надрукованому в „Рабочій Газеті" з 8 вересня, є таке місце:

„Федір вийшов із куреня. Потягнувся, глянув на піщані горби, важко зідхнув. Ох, будова, будова! Кажуть, тут буде хемічна фабрика. Коли ж її збудуєш? Скільки сили треба, щоб знести лише ці горби? Присів, похилив голову. І не чув, коли підійшов Тиміш Кожем'яка. Заспаний, тре кулаками злиплі вії.

— Що, Федоре, задумався?

— Та так . . .

— Не думаєш взяти ноги на плечі?

— Сушив голову. А щоб вирішити — ні.

Тиміш присів поруч.

— Ну, й життя! може плюнемо на все, га?

. . . Від сусіднього куреня донеслося:

— Хлопці! воду везуть, ходіть умиватися.

Набрали води в кухлі. Федір виніс із куреня торбу, розв'язав, дістав сухарі . . .

Важкий тридцять третій рік . . . Будівельники Північнодонецького (Луганщина) жили голодні. Увечері їли зварену на багатті юшку, вранці і під час обіду — що прийдеться" . . .

Над свіжою могилою професора Павла Зайцева

Ми, студенти Варшавського Університету, увійшовши в широкі його коридори, бігали по них і вичитували на дверях вивіски, щоб дізнатися, в якій авдиторії буде викладати проф. Павло Зайцев один із найкращих знавців життя і творчости Тараса Шевченка, або в якій авдиторії буде викладати наш славний історик Мирон Кордуба.

Бувало й 30 нас назбиралося і вичікували приходу професора. Ось він і входить, на чолі якась задума, але й грайлива усмішка в погідних очах.

Глянувши так якось скоса на студентів і немов на лицях читаючи, легко ставив питання: самі свої?

— Так! — падала відповідь, як ми були самі українці, бо часто приходив сліпий поляк, який на своєму приладі докладно записував виклад про Т. Шевченка, що його подавав проф. Павло Зайцев.

Лекції покійного професора були надзвичайно цікаві, а до цього він їх подавав в такий легкій і приступній формі, що була насолода слухати. Наша увага була завжди напружена. Бо й не могло бути інакше, коли із малісінького записника професор вичитував такі для нас revеляційні речі, що їх ніде не можна було досі вичитати і ніхто й не вичитає їх ніколи. З цього записника вилітали такі докладні детайлі з життя Т. Шевченка, що всіх уводили в подив. Забув я додати, що коли на викладі були самі українці, виклад ішов українською мовою. Ішов день за днем, навіть така дрібниця, коли і в якого лікаря був Шевченко і на що хворів. Поприн найдокладніші дані з життя Т. Шевченка, ми дізнались більше й про любов княжни Варвари Рєпнінової до Тараса Шевченка.

Під час другої світової війни я бачив ще проф. Павла Зайцева. В 1944 році — по великому налеті в лютому на Берлін, брів я розбитими вулицями, а тут — із палицею в руках, так само переступаючи каміння надійшов проф. Павло Зайцев. Побачивши мене, пристав та сказав — І ви тут? — Та тут, пане професоре, — відповів я. І з цього часу мені вже більше не довелося бачити незабутнього професора П. Зайцева.

В глибокому смутку сьогодні схиляємо свої голови над твоєю могилою, Дорогий Професоре, в чужій землі. Нехай вона буде Тобі легкою.

Вічна пам'ять нехай буде по Тобі між нами.

Петро Ямняк

Посмертні згадки

ДМИТРО КОСТИНЮК, член Т-ва Верховина — 184 Відд. УНСоюзу і Т-ва Буковина, помер 17 квітня 1965 р. у Ню Йорку. Народився 15-го травня 1882 р. у с. Онут, пов. Заставна на Буковині. Приїхав до Америки у 1913 р. і осів у Ню Йорку, де пізніше одружився. 24 листопада 1928 р. вступив до УНСоюзу і був членом Т-ва Верховина — 184 Відд. та Т-ва Буковина. У Верховині був довголітнім членом і головою Контр. Комісії. Полишив у смутку дружину Анну та сина Івана Теодора з невісткою і внуками, а рівнож приятелів і знайомих з двох Товариств. Похорони відбулися в середу 21 квітня 1965 р. з пох. заведення П. Яреми до укр. кат. церкви св. Юрія у Ню Йорку, а опісля на кладовище Кальварія на Лонґ Айленд.
Вічна Йому Пам'ять!
Б. Ластовецький, секр.

ІВАН ШВЕД, член 5-го Відд. УНСоюзу в Асторії, Л. Ай., Н. Й., помер 4 вересня 1965 р. на 72-му році життя. Покійний нар. в місті Перемишляни, повіт Перемишляни, Галичина 1893 року. До УНСоюзу вступив 1943 р. Покійний залишив у смутку дружину Єву, 2 синів і внуків. Похорон відбувся з церкви Чесного Христа, на цвинтар св. Івана при участи родини і членів Відділу.
Вічна Йому Пам'ять!
І. Сидор, секр.

ЙОСИФ ВЕСОЛОВСЬКИЙ, член Т-ва Запорозька Січ — 388 Відд. УНС в Честер, Па., помер 18 квітня 1965 р. по довгій і тяжкій недузі. Покійний походив з с. Лука, пов. Самбір, Зах. Україна. До Америки прибув молодим юнаком 1913 р. Дружина Покійного померла 1953 р. Покійний полишив 2 замужні доньки і сина і 12 внуків і брата в Бразилії. Похорон відбувся 21 квітня 1965 р. з пох. заведення до Укр. Правосл. Церкви Пресвятої Діви Марії при участи родини і членів УНС. Тлінні останки спочивають на цвинтарі Lawn Craft.
Вічна Йому Пам'ять!
Євфемія Воловняк, секр.

ЗЕНОН КРАВЧУК, член Б-ва св. Володимира — 130 Відд. УНС в Ню Йорку, помер 23 липня 1965 р. на 35 р. життя. Народився 11 листопада 1929 р. в місті Малашівці, пов. Тернопіль, Україна. Полишив в смутку дружину і 3 малих дітей, брата Миколу, матір Юлію, батька Михайла і стрийка Миколу і його дружину. Похорон відбувся 26 липня з пох. заведення в Гемпстеді, Л. І. до кат. церкви а відтак на цвинтар св. Івана, Квінс, Л. І., при участи родини, членів Відділу, приятелів і знайомих.
Вічна Йому Пам'ять!
Управа.

МИХАЙЛО МАНДРОНА, довголітній член 59 Відд. УНС в Бриджпорт, Конн., помер 3 квітня 1965 р. Покійний народився 25 вересня 1892 р. в с. Залипє, пов. Рогатин, Зах. Україна. Покійний до Т-ва і УНС вступив 12 лютого 1922 р. Полишив в смутку брата Стефана, дві сестри Катерину і Марію і шваґра Василя Велитка. Похорон відбувся 6 квітня 1965 р. з пох. заведення до Укр. Кат. Церкви Покрови Пречистої Діви Марії в Бриджпорт, Конн., а відтак на цвинтар св. І. Хрестителя в Стратфорді, Конн. при участи родини, членів Т-ва та приятелів.
Вічна Йому Пам'ять!
Мих. Галькевич, секр.

ЙОСИФ КОРОЛИШИН, член Б-ва св. І. Хрестителя — 292 Відд. УНС в Дітройті, Міш., помер 6 вересня 1965 р. Покійний нар. 15 грудня 1891 р. в с. Острів, пов. Тернопіль, Украна. До ЗДА приїхав 1903 р. до м. Балтимор. Полишив у смутку дружину Анастазію, 2 братів Теодора і Євгена, 3 сестри Стефанію, Марію і Анну, 2 сини Антін і Марко, 5 доньок Мері, Емма, Гілда, Саллі і Віллма, 15 внуків і 14 правнуків. Похорон відбувся 9 вересня 1965 р. з пох. заведення до церкви св. Покрови, при участі рідні, членів Б-ва та приятелів. Тлінні останки Покійного спочивають на цвинтарі Woodmere, Дітройт, Міч.
Вічна Йому Пам'ять!
П. Федик, секр.

НИКОЛА ГИЦУК, довголітній член Т-ва ім. І. Франка — 146 Відд. УНС в Дітройті, Міч., помер 25 квітня 1965 р. на 73-му р. життя. Покійний нар. 1891 р. в с. Хвальбога, пов. Коломия, Зах. Україна. До Америки прибув в 1912 р., до УНСоюзу вступив в 1918. Був добрим і щирим, не відмовив ніколи на добру ціль жертви. Полишив в смутку дружину Параскевію і двох жонатих синів і 6 внуків. Похорон відбувся 28 квітня 1965 р. з похоронного заведення до церкви Непорочного Зачаття Пречис. Діви Марії, відтак на кладовище Мт. Олівет при численній участи рідні, приятелів і Союзового членства.
Вічна Йому Пам'ять!
Ст. Хомяк, секр.

СПОРТ

ДО НАШИХ СПОРТОВИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ

З початком нового футбольного сезону, як і з пожвавленням діяльности інших ланок наших спорт. Товариств і Клюбів, звертаємося з проханням - пригадкою до наших спортових кореспондентів, щоб вони додержувалися устійнених реченців для повідомлень про висліди змагань та для дописів про відбуті змагання. Висліди та важніші дані про недільні змагання відбирає спортовий редактор Володимир Сохан кожної неділі у вечірніх годинах від 8 до 11-ої на телефоні під числом HE (Гендерсон) 4-1017, Ерія Код 201 (Джерзі Сіті). Подані своєчасно телефоном висліди будуть поміщувані у вівтірковому числі „Свободи", яка появляється в понеділок рано. Спортові дописи для використання у п'ятницевому числі в секції „Спорту" повинні бути доручені нам не пізніше вівтірка вечером. Одержані пізніше дописи з недільних змагань зможуть бути використані лише у значно скороченому розмірі в наступному тижні.

ТАРЗАН, ч. 5 504. Огидні, дикі потвори!

Коли шукачі пригод змагалися за своє життя, інші двері відкрилися, приносячи нове підкріплення . . .

І тоді вони побачили свого ворога . . . Огидних, диких потвор, які мали мало подібности до цивілізованої людини!